

PROTOKOLL
2021-09-22
Förhandling
i Stockholm

Aktbilaga 17
Mål nr B 5405-21

NÄRVARANDE JUSTITIERÅD

Gudmund Toijer, Ann-Christine Lindeblad, Johnny Herre (referent), Dag
Mattsson och Stefan Reimer

JUSTITIESEKRETERARE (PROTOKOLLFÖRARE)

Jimmy Mikaelsson

PARTER (såvitt nu är aktuellt)

Klagande

DA

Närvarande genom videolänk

Ombud och offentlig försvarare: Advokat PD

Närvarande genom videolänk

Motpart

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

Närvarande genom byråchefen MH biträdd av vice chefsåklagaren OB

SAKEN

Mord m.m.; nu fråga om prövning enligt 24 kap. 5 a § tredje stycket rättegångsbalken

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts dom 2021-08-09 i mål B 7146-21

ÖVRIGA (närvarande om inte annat anges)

Personal från Kriminalvården

Häktet

Bakgrund

Tingsrätten dömde i maj 2021 DA för mord och två fall av försök till mord. Påföljden bestämdes till fängelse på livstid. Tingsrätten beslutade att DA skulle stanna kvar i häkte till dess domen i ansvarsdelen får laga kraft mot honom och angav som skäl för detta att det för mord inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år (tvåårsregeln) samt att det inte var uppenbart att det saknades risk för att DA undanröjer bevis eller på annat sätt försvårar sakens utredning (kollusionsfara), undandrar sig lagföring eller straff (flyktfara) eller fortsätter sin brottsliga verksamhet (recidivfara). Tingsrätten gav åklagaren tillstånd att meddela beslut om restriktioner och angav som skäl för detta att det förelåg kollusionsfara.

DA överklagade domen till hovrätten som höll huvudförhandling i juli 2021. I samband med förhandlingens slut hävde hovrätten det tillstånd som åklagaren haft att meddela restriktioner. Hovrätten har därefter i augusti 2021 meddelat dom och fastställt tingsrättens domslut. I domen har hovrätten beslutat att DA ska stanna kvar i häkte till dess fängelsestraffet får verkställas och har som särskilda häktningsgrunder angett tvåårsregeln och att det inte är uppenbart att det saknas flyktfara eller recidivfara.

DA har överklagat hovrättens dom och yrkat att han ska frikännas eller att påföljden i vart fall ska lindras.

Riksåklagaren har därefter den 17 september 2021 beslutat att återuppta förundersökningen mot DA och har samma dag med stöd av 24 kap. 5 a § tredje stycket rättegångsbalken beslutat att DA omedelbart ska meddelas restriktioner bestående i att han inte får

- placeras tillsammans med andra intagna,
- vistas i gemensamhet,
- ta emot besök,
- stå i förbindelse med annan genom elektronisk kommunikation, samt
- sända och ta emot försändelser.

Riksåklagaren har begärt Högsta domstolens prövning av beslutet om restriktioner.

Högsta domstolen, som inte har tagit ställning till frågan om prövningstillstånd i målet, har beslutat att det ska hållas förhandling i frågan om restriktioner.

Förhandlingen i Högsta domstolen

Ordföranden redogör i korthet för bakgrunden till dagens förhandling.

MH anger att riksåklagaren yrkar att DA, utöver vad hovrätten beslutat om, även ska häktas på grund av kollusionsfara, samt att åklagaren ska få tillstånd att meddela beslut om restriktioner i samma omfattning som riksåklagarens beslut avser. Hon anger att yrkandet i häktningsfrågan framställs i syfte att frågan om restriktioner ska kunna prövas och att om Högsta domstolen anser att en prövning av den frågan inte kräver en prövning av häktningsfrågan godtar riksåklagaren detta.

PD anger att DA bestrider yrkandena.

MH anger att riksåklagaren yrkar att förhandlingen ska hållas inom stängda dörrar samt att det ska beslutas att de uppgifter som läggs fram inom stängda dörrar inte får uppenbaras (ypandeförbud).

PD förklarar att DA inte har någon invändning mot att förhandlingen hålls inom stängda dörrar.

Högsta domstolen beslutar med stöd av 5 kap. 1 § andra stycket rättegångsbalken samt 18 kap. 1 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) att förhandlingen fortsättningsvis ska hållas inom stängda dörrar.

Parterna utvecklar sin talan inom stängda dörrar.

Förhandlingen förklaras åter offentlig.

Förhandlingen, som pågått kl. 11.00–12.15, förklaras avslutad.

Efter enskild överläggning avkunnar Högsta domstolen, som prövar frågan som en särskild framställning enligt 24 kap. 5 a § tredje stycket rättegångsbalken, i parternas närvaro följande

BESLUT

1. Åklagaren får tillstånd att meddela beslut om restriktioner.

Restriktionerna får avse inskränkningar i DA rätt att

- placeras tillsammans med andra intagna,
- vistas i gemensamhet,
- ta emot besök,

- stå i förbindelse med annan genom elektronisk kommunikation, samt
 - sända och ta emot försändelser.
2. Högsta domstolen beslutar med stöd av 5 kap. 4 § rättegångsbalken att de sekretessbelagda uppgifter som har lagts fram inom stängda dörrar inte får uppenbaras.

SKÄL

Rättsliga utgångspunkter

Enligt 24 kap. 5 a § tredje stycket rättegångsbalken får åklagaren, om det på grund av senare inträffade omständigheter är nödvändigt, meddela beslut som innebär inskränkningar i den häktades kontakter med omvärlden även om rätten inte har meddelat tillstånd till restriktionen i fråga.

En tillämpning av regleringen aktualiseras när förändringar i utredningsläget gör det nödvändigt att fatta ett sådant beslut. Åklagarens rätt att besluta om restriktioner gäller såväl när rätten vid häktningsförhandlingen inte haft anledning att ta ställning till frågan om inskränkningarna som när rätten på det dåvarande underlaget har lämnat åklagarens begäran utan bifall (jfr prop. 1993/94:24 s. 78 f.). Ett beslut om restriktioner med stöd av bestämmelsen förutsätter att de inträffade omständigheterna medför att det finns risk för att den misstänkte undanröjer bevis eller på annat sätt försvårar sakens utredning (kollusionsfara).

Om ett sådant beslut om restriktioner har meddelats, ska åklagaren samma dag eller senast dagen därefter begära att rätten gör en sådan prövning som regleras i 24 kap. 5 a § första stycket. När framställningen har kommit in till rätten, ska rätten så snart det kan ske och senast inom en vecka hålla förhandling i frågan.

Rätten ska efter en sådan begäran från åklagarens sida pröva restriktionsfrågan särskilt. Rättens beslut kan då vara att åklagaren tillåts meddela beslut om inskränkningar i den häktades kontakter med omgivningen. Det gäller oavsett om häktning har skett på grund av kollusionsfara eller på annan grund. Beslutet förutsätter dock att rätten finner att omständigheterna är sådana att kollusionsfara föreligger. Något nytt häktningsyrkande med åberopande av kollusionsfara krävs alltså inte från åklagaren för att rätten ska få besluta om tillstånd till restriktioner. Prövningen ska göras inom ramen för det bestående häktningsbeslutet.

Bedömningen i detta fall

Med hänsyn till vad som framkommit vid förhandlingen finns det risk för att DA undanröjer bevis eller på annat sätt försvårar sakens utredning. Det finns befogad anledning att tro att denna risk avtar genom de restriktioner som åklagaren har beslutat om. Skälen för restriktionerna väger tyngre än de olägenheter som inskränkningarna innebär för DA eller för något annat motstående intresse. Åklagaren ska därför ges tillstånd att meddela det slag av restriktioner som åklagarens beslut avser.

Jimmy Mikaelsson

Uppvisat och lämnat för expediering 2021-09-23

Gudmund Toijer